

גליון

מעדני אשר

יו"ל ע"י מכון מעדני אשר

שמחת בית צאנז-סטריקוב

גליון מיוחד בענייני נישואין

איזה היתר יש לאברך לדבר לשון הרע על אשתו יום אחרי החתונההרי זה איסור דאורייתא?

איתא בגמ' ברכות ח' ע"מ א', וכן יבמות ס"ג ע"מ ב' במערבא כי נסיב אינש איתתא, אמרי ליה הכי מצא או מוצא מצא דכתיב מצא אשה מצא טוב, מוצא דכתיב ומוצא אני מר ממות את האשה.

יש להקשות: איזה היתר יש לאברך לענות על אשתו שהיא רעה, הרי עובר על איסור דאורייתא של לשון הרע, כך מקשה החפץ חיים כלל א' בבאר מים חיים ס"ק י"ג.

איכא כמה תרוצים:

א. ע"פ מה שכתב הרמב"ם דדבר שגתפרסם כבר באפי תלתא המספר אחר כך אין בו משום לשון הרע אך שלא יתכוין להעביר הקול ולגלותו יותר, אם כן נוכל לומר בפשיטות דרגילות הוא דאשה רעה שנוכל לומר עליה שהיא מר ממות נתפרסם בוודאי מכבר עניניה באפי תלתא לפחות, ואם כן הבעל שמספר אחר כך ענין רעתה ואינו מתכוין להעביר הקול אין עובר על זה משום איסור לשון הרע, כך תירץ החפץ חיים כלל א' בבאר מים חיים ס"ק י"ג.

ובזה נמי מיישב מה דאיתא בגמ' שם ביבמות: אמר ליה חייא ב"ר לרב כתיב ומוצא אני מר ממות את האשה כגון מאן, אמר ליה כגון אמך, איך היה מותר לדבר לשון הרע לפי הנ"ל אתי שפיר, כך כתב בחפץ חיים הנ"ל.

ב. ע"פ מה שמבאר בפירוש הר"ף בעין יעקב, וכעין זה כתב הנהיגות בספרו אמת ליעקב ברכות ו' ע"מ ב' שהיה להם כוונה להדריכו בדרך ישר, דהיינו אם ילך בדרך ישר מלשון מצא, דישתדל למצא חן ושכל טוב בעיני אלוקים, אז יתקיים ההמשך ויפק רצון מה שימחלו עוונותיו, ואף יחשבו כזכיות, אולם אם יחזיק ברשעו יהיה זה בגדר "ומוצא אני מר ממות את האשה", כי מה שנמחלו עוונותיו בשעת הנישואין הכל יגלגל על עצמו שוב, וזהו מר ממות, וכונת בני מערבא היה להזכיר לו עניינים אלו מה שאפשר להשיג ע"י הזיווג כדי שיתן אל לבו ויקויים בו מצא טוב, לפי הנ"ל אתי שפיר דלא הוא לשון הרע דאינו עונה רק אומרים לו, מעדני אשר.

וידיינו הגאון המפורסם רבי שמואל אליעזר שטרן שליט"א רב מערב בני ברק העיר: מהא דאיתא במדרש תהלים מזמור נ"ט "מעשה בבנו של רבי עקיבא שנשא אשה, מה עשה, כיון שנכנסה אצלו, היה עומד כל הלילה וקורא בתורה, אמר לה, סב בוצינא ואנהרין לי, והות סבת ליה כל ליליא, והות קיימא ומנהרא, והיא הוות פתחא ספרא וגליא מרישא לסיפיה, ומנהרא קמיה עד דמטי צפרא בצפרא קריב ליה רבי עקיבא לגביה, אמר ליה, מצא או מוצא, אמר ליה, מצא" חזינן להדיא שהחתן עונה ולא שאומרים לו, א"כ הדרא קושיא לדוכתא, ובעל כרחך יתורץ בתרוץ של החפץ חיים.

איזה היתר יש לשבח חתן ברבים ולא חוששים שמתוך שבחו יבא לידי גנותו?

איתא בפרקי דרבי אליעזר סוף ט"ז חתן דומה למלך מה המלך הכל מקלסין אותו, כך החתן הכל מקלסין אותו כל שבעה.

מעדני אשר נתקשתי בקושיא חדשה שלא ראיתי מי שהעיר בזה: איזה היתר יש לשבח חתן בחתונה ובשבע ברכות, הרי איתא בגמ' ערכין ט"ז ע"א תני רב דימי אחוה דרב ספרא לעולם אל יספר אדם בטובתו של חברו, שמתוך טובתו בא לידי רעתו, ובשלמא לשיטת הראשונים רמב"ם פרק ז' מהלכות דעות, וכן בסמ"ג, עיין גליון הש"ס ערכין ט"ז ע"א וכן בספר חסידים מובא במגן אברהם אור"ח סימן קנ"ז ס"ק ב', ועיין רש"י שם בערכין שכתבו דכונת הגמ' דדוקא בפני שונאיו אסור משום שהוא גורם להם שיספרו בגנותו, אבל בפני אוהביו מותר, אתי שפיר מה שמשבחים את החתן, אבל לשיטת רש"י שכתב שכשהוא מספר בטובתו יותר מדאי הוא עצמו אומר חוץ ממדה רעה זו או אחרים ששומעין שזה משבחו ואומרים הלא מדת כך וכך בידו, איזה היתר יש בזה ומדוע לא חששו שיבא לידי גנותו.

איכא כמה תרוצים:

א. כיון שכל המסובים יודעים שעושים את זה רק לשמח החתן ואין מתכוונים באמת, שהרי לכל חתן משבחים, אין את החשש שמא יבא לידי גנותו, מעדני אשר.

ושמחתי שראיתי בספר הנפלא שמחת מרדכי לידידי הרב מרדכי זסקינד הגר שליט"א פרשת בראשית ע"מ קפ"א **שאל קושיא זו למרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א וענה** לו את תרוץ הנ"ל וברוך השם שכוונתי לדעת גדולים.

ב. כיון שחתן מוחלין לו את כל העוונות והוא צדיק גמור, שוב ליכא למיחש שידברו בגנותו, מעדני אשר.

ג. והאיל וכל הנאספים שם באו לכבוד החתן והמחותנים, הרי שכולם באים אדעתא לשמוח עמם ולשבח את מעשיהם ואין לחוש שמא יש בהם א' שונא שיבוא מתוך שבחו לידי גנותו, וגם א"צ לחוש שאם ירבה בשבחים יבוא הוא עצמו לגנותו ולומר חוץ ממידה רעה זו שיש לו, או שהשומעים יגנוהו, מעדני אשר.

ד. ע"פ מה שהקשה החתם סופר חלק ו' סימן נ"ט על מה סמכו העולם שמשבחים צדיקים הרי יכול לבא ליד גנות, ומתוך לספר בשבח הצדיקים הוא מצוה גדולה וא"כ אין לחוש שמא יבא לידי גנותו דהא מצוה בעידנא דעסיק בה מגינא ומצלי, א"כ לשמח חתן נמי מצוה לכן אין לחשוש שמא יבא לידי גנותו, מעדני אשר.

ברכת מזל טוב

לעטרת תפארת ראשינו

הוד כ"ק מרן הגה"ק האדמו"ר מצאנז שליט"א

לרגל שמחת נשואי נכדו חביבו

הבחור החתן המופלג בתור"ש

דידינו מורינו הרב ברוך שליט"א מבחירי ישיבת צאנז

בן לבנו חביבו דידינו הגאון הצדיק רבי יוסף משה דוב הלברשטאם שליט"א ראש ישיבת צאנז

חתן דידינו הגה"צ אשר אנשיל למברגר שליט"א רב קהילת מאקווא אלעד

עב"ג בת כ"ק האדמו"ר מסטריקוב שליט"א

בנו של הגאון הצדיק משה שמואל שטרן שליט"א אב"ד סטריקוב בני ברק

יהא רעוא שמשמחת צדיקים זו ישפע שפע של שמחות לכל כלל ישראל

דרשות בחתונה

מה הטעם שהחתן דורש כשמתחתן?

כתוב פרשת עקב י"א י"ט ולמדתם אותם את בניכם לדבר במ בשבתך בביתך וגו' ובשכבך ובקומך.

ופירש בתרגום יהונתן וז"ל "במותביכון בבתיכון עם חותינכון".

ובפרשת ואתחתן תרגם יונתן ותהויין הגיין בהון במותביכון "בזמן מיעסוקכון בחיתונכון".

מכאן מביאים האחרונים סמך למנהג החתן שדורש ביום חופתו, משום שכתוב ולמדתם אותם את בניכם לדבר במ בשבתך בביתך וגו', ופירש התרגום יהונתן במותביכון בבתיכון עם חותינכון, וכתב הפירוש על יונתן ר"ל להשושבינים אף שהם טרודים ועוסקים במצות וכו', ופ' בביתך ע"ד בית יעשה ה' בית ישראל וגו', ומכאן שרמז למנהג הדרשה לחתן, כך כתב בפירושו לתרגום יהונתן, וכן בספר מטעמים החדש ערך חתן וכלה אות מ'.

איכא כמה טעמים באחרונים מדוע החתן דורש:

א. ע"פ מה דאיתא בגמ' פסחים מ"ט ע"ב כל המשיא בתו לע"ה כאילו כופתה ונותנה לפני ארי, על כן החתן הזה מראה לכל שהוא בר אוריין ואינו עם הארץ, כך מביא בשו"ת שיח יצחק סימן תצ"ו.

ב. ע"פ מה דאיתא בירושלמי ביכורים פ"ג דחתן מוחלין לו עוונותיו, ורש"י בפרשת וירא על הפסוק "פן תדבקני הרעה" כתב שאברהם אבינו פיחד כשהייתי אצל סדום היה הקדוש ברוך הוא רואה מעשי ומעשה בני העיר והייתי נראה צדיק וכדאי להנצל, וכשאבוא אצל צדיק אני כרשע, וכן אמרה צרפתית לאליהו "באת אלי להזכיר את עוני" וא"כ האיך יוכלו לבואו כל הציבור לחתונה הרי יכול לבא לידי קטרוג, שהרי חתן בלא עוונות, אמנם אחכז"ל בשעה שהחכם יושב ודורש מוחלין לשומעים כל עוונותיהם, ועל כן החתן דורש כדי שימחלו לכולם כל העוונות ולא יהא קטרוג, כך מביא בשו"ת שיח יצחק סימן תצ"ו.

ג. משום דאיתא בגמ' ב"מ כ"ז ע"ב גבי השבת אבידה דרשהו אם רמאי הוא, והרי אמרו בגמ' קדושין ב' ע"ב ב' לגבי קדושין דרכו של איש לחזר על אשה, משל לאדם שאבדה לו אבידה, מי חוזר על מי, בעל אבידה מחזר על אבידתו, נמצא שהקדושין הם מענין השבת אבידה, ועל כן יש לדרוש את החתן אם רמאי הוא,

כך מביא בפני מנחם מועדי שמחה ע"מ פ"ה בשם האמרי אמת.

ד. כל חתן מודאג איך יהא לו שלום בית, הרי כל אדם יש לו דעה אחרת, וזה נגד הטבע ששני אנשים יסכימו לכל דבר בשווה, אלא ידוע מה שכתב האור החיים הקדוש פרשת בשלח שמדוע שכשמשא רבינו אמר לים דיבקע לא שמע בקולו, ומדוע לפנחס בן יאיר כן שמע, ותיירץ שהטבע משעובד לתורה, א"כ משה רבינו שהיה קודם מתן תורה לא יכל לשנות את הטבע, משא"כ פנחס בן יאיר שהיה אחר מתן תורה, והטבע משעובד לתורה, א"כ חזינן דע"י התורה אף דברים שהם קשים בטבע מסתדר, לכן דורש החתן ומראה שכדי שבית יוכל לעמוד בלי מריבות זה ע"י לימוד התורה אז יש קיום לבית, מעדני אשר.

ה. ע"פ מה דאמרינן בגמ' יבמות ס"ב עמוד ב' אדם שאין לו אשה שרוי בלא תורה, לכן מראה החתן עכשיו שאני זוכה להתחתן יש לי את האפשרות לזכות לתורה,

מעדני אשר.

מדוע מפסיקין להחתן הדורש באמצע הדרשה?

מנהג ישראל ישראל כשחתן דורש מפסיקים אותו באמצע הדרשה.

יש להקשות: מה טעם של מנהג זה להפריע לחתן באמצע הדרשה, כך מקשה בשפע חיים עניני נשואין ע"מ ט' י', וכן בפני מנחם מועדי שמחה ע"מ פ"ה.

איכא כמה תרוצים:

א. ע"פ מה שכתב בשו"ת התשב"ץ סימן תס"ז שכל המנהגים של חתן וכלה אנו למדין ממתן תורה שהשם היה מראה עצמו כחתן נגד כלה שהם ישראל, ולכן מכניסין אותם תחת החופה, כויתצבו בתחתית ההר, לפי הנ"ל זה גם טעם שמפסיקין לחתן דבשעת מתן תורה שכהתחיל הקב"ה לומר עשרת הדברות הפסיקוהו ישראל שנאמר יתרו כ' ט"ז ויאמרו אל משה דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלהים, כך כתב דברי תורה מונקאטש מהדורא א' אות א', וכן בספר מטעמים בשם גאולת ישראל, וכן בשלחן העזר סימן ו'.

ב. להראות שעיקר התורה זה תורה בטהרה לכן מפסיקין אותו באמצע, כך תירץ בשפע חיים עניני נשואין ע"מ ט' י'.

ג. לפי שחתן פטור מתלמוד תורה, ואפילו מקריאת שמע שגם היא נחשבת כתלמוד תורה, ועל כן אינו מאריך בדברי תורה, כך תירץ בפני מנחם מועדי שמחה ע"מ פ"ה.

ד. להראות שאפילו קצת תורה נחשב תורה לכן מפסיקין, כך תירץ בפני מנחם מועדי שמחה ע"מ פ"ה.

ה. להראות שאפילו יש מפריעים צריך להמשיך ולשבת וללמוד, כך תירץ בפני מנחם מועדי שמחה ע"מ פ"ה.

ו. כיון שאמרו חז"ל המשמח חתן זוכה לתורה רוצים להראות שלא רק החתן זוכה לתורה הם גם רוצים, כך תירץ בפני מנחם מועדי שמחה ע"מ פ"ה.

ז. נראה עוד לבאר ב"ה שמרמזים לחתן שעתה צריך לדעת שלפעמים גם באמצע הלימוד צריך להפסיק כדי לעזור לאשתו מה שהיא מבקשת, כך תירץ הגאון גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א מח"ס "גם אני אודך" ו"פרדס יוסף החדש" על המועדים.

האם מותר לעשות ליצנות כדי לשמח חתן וכלה?

איתא בספר מהרי"ל הלכות עשרת ימי תשובה ס"ק י"ז ישמר שלא להתלוצץ לומר אעשה ליצנות בפני הבריות למען יאמרו עלי שאדם נחמד אני, וארבה בתחבולות בפניהם ויחכו שקורין לאכין הלא עבירה גדולה היא. דכל המתלוצץ תחילתו יסורים וסופו כלליה ויורש גיהנם, אך לשמח חתן וכלה מצוה להתלוצץ בפניהם לשמחם, וכן להחניף לכלה ולשבחה מצוה לומר עליה כלה נאה וחסודה וכל כה"ג.

מעדני אשר: נוהג אני לומר בשבע ברכות, דטעם המנהג לומר מילתא דבדיחותא בשבע ברכות, דהרי כל המטרה של הנשואין שיוכל ללמוד תורה, דהשרוי בלא אשה שרוי בלא תורה, והנה מצאנו בגמ' שבת ל' ע"ב ב' פסחים ק"ז ע"מ א' דרבה לפני שלמד תורה אמר מילתא דבדיחותא, ושמעתי פעם מקור מפסוק תהילים פרק א' דכתוב "ובמושב לצים לא ישב כי אם בתורת ה' חפצו" דהיינו דסתם כך אסור לומר מילתא דבדיחותא רק מתי מותר אם רוצה ללמוד מותר לבדח שיהא לו חשק ללמוד, לפי זה אפשר דזה המקור לשמח החתן ולבדחו דכל השבע ברכות זה המילתא דבדיחותא לפני הלימוד שמתחיל מיד אחרי החתונה לשבת וללמוד,

ושמחתי שזכיתי לכוין לכ"ק מרן האדמו"ר הפני מנחם מגור זצ"ל מועדי שמחה ע"מ קס"ט.

תפילה על שלום בית

יצירת הוולד אומרים בת פלוני לפלוני וכו' אמנם בזיווג שני שזה כבר נס שני לא בטוח שיעשה, לפי הנ"ל מובן מה שצריך להתפלל לשטף מים רבים אליו לא יגיעו שהכוונה שלא נצטרך להגיע לזיווג שני שלעשות קריעת ים סוף בשטף מים רבים צריך ב' ניסים אחד שהמים יניחו והשני שיקרע ולזה מבקשים שהזיווג האחד יהיה כבר טוב, אחרונים.

מעדני אשר ראיתי פעם מליצה נאה על הא שהחתן והכלה צריכים להתפלל: מהא דאיתא במשנה יומא ע"ג ע"מ ב' המלך והכלה ירחצו את פניהם, דהמלך היינו החתן שדומה למלך, והכלה ירחצו את פניהם היינו שירודו דמעות ויתפללו.

מדוע לא תיקנו תפילה לשלום בית הרי זה דבר שניתן לפיצוץ כל רגע?

יש להקשות: מדוע לא תיקנו תפילה לשלום בית, הרי זה דבר שניתן לפיצוץ כל רגע.

ושמעתי לתרץ: דבדאי נתקן, וזהו בכלל התפלה ונפשי כעפר לכל תהיה, אם בן אדם כעפר ויודע לוותר אז אין לו בעיות עם שלום בית.

הייתי פעם בבית המדרש ראיתי אברך מתפלל בכוונה ובמתינות וכשהגיע לונפשי כעפר לכל תהיה, חזר על עצמו עשרות פעמים אני עמדי לידו אני כבר השתכנתי שהוא עפר, כשעשה עושה שלום בטעות דרכתי על רגלו נתן לי כזה סתירה, אז אמרתי לו שאני לגמרי מבולבל אמרת שאתה עפר מה קרה עכשיו מתי זה השתנה, אז ענה לי אני נגד הקב"ה עפר, אבל מי אתה בכלל.

מה גרם לבחור שהיה מתפלל באריכות ובמתינות

שאחרי החתונה התחיל לזלזל בזה?

היה בחור שבישיבה היה משקיע בתפילה והיה מתפלל באריכות ובמתינות יום אחרי החתונה התחיל לזלזל בתפילה שאלו אותו למה אתה מזלזל, הרי עכשיו אתה צריך להתחיל להשקיע יותר בתפילה שצריך הרבה סיעתא דשמיא ומדוע בדיוק עכשיו התחלת לזלזל.

אז ענה לי: שכל הדרשנים אמרו לו בשבע ברכות חתן כמה טוב התפללת, אם זה נקרא טוב, אני מוותר על התענוג.

מה גרם לאברך שאחרי החתונה התחיל להתפלל בבית?

פעם הגיעה כלה צעירה והתלוננה בפני דין שבעלה מתפלל כל התפילות בבית שאלתי אותו למה אתה לא הולך להתפלל במנין בבית הכנסת הרי זה חיוב גמור ואבותינו מסרו את נפשם על תפלה במנין.

אז ענה לי שאני אשם: שאלתי אותו למה, אז ענה לי שאני דברתי בשבע ברכות שלו, והסברתי לו שעה ארוכה שבית יהודי זה בית מקדש, א"כ מה הבעיה שרוצה להתפלל בבית המקדש, אז אמרתי לו שלא תחשוב שבית זה ממש בית המקדש, לא שוחטים שמה קרבנות ולא מתפללים שם, זה רק בית מקדש מעט.

והנה אצל האדמו"ר הפני מנחם מגור זצ"ל הגיע אבא ואמר לו יש לי בן קדוש אני רוצה ברכה שימשיך לגדול ככה, שאל אותו הרבי מאיפה אתה יודע שהוא קדוש איך זהית את זה, אז ענה שכל יום משחק עם הליגו תפילין של יד ותפילין של ראש, אז אמר לו הרבי יכול להיות שהוא קדוש, אבל אתה ירוד מאוד שאתה מתפלל שחרית בכל יום בבית והילד קלט את המשחק של התפילין של ראש ושל יד, דהדוגמא אישית נקלט אצל ילדים.

שמעתי פעם מדודי שר החסד הרב אפריים רייך שליט"א שהיה נוהג לבקר בכלא אצל אחינו בני ישראל היושבים על לא עול בכפם, ומתפלל שחרית עמהם כשמגיע השליח ציבור לאשרי ובא לציון כולם מורידים את התפילין ושואל אותם להיכן אתם ממהרים הרי אחד קיבל כאן עשר שנים ואחד חמש, אז ענו האמת שנפלנו ויושבים בכלא אבל אנו לא מסוגלים לשנות מדרכי אבות שראיתי אצל אבא שלי ואצל סבא שלי.

מדוע כשמתפללים על זיווג צריך להתפלל שלא יהא שטף מים רבים בבית?

איתא בגמ' ברכות ח' ע"מ א' על הפסוק **"על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצא"** ואיתא בגמ' כמה שיטות מה זה עת מצא, ולפי שיטה אחת זה קאי על אשה.

יש להקשות: לפי השיטה דכוונת הפסוק שצריך להתפלל על הזיווג, א"כ מה הפירוש של סוף הפסוק רק לשטף מים רבים אליו לא יגיעו, דלכאורה אין לזה שום פירוש, כך מקשה במהרש"א שם, וכן במגיד תעלומה לבעל הבני יששכר, וכן בפנים יפות בפרשת בשלה, וכן בעללות אפרים מאמר ש"ט וכן במשנה שכיר, וכן באוצרות דברי יציב ברכות ח' ע"מ א'.

איכא כמה תרוצים:

א. ע"פ מה דאמרין בגמ' סנהדרין ז' עמוד א' אמר רב הונא האי תיגרא, דמיא לצינורא דבידקא דמיא, כיון דרווח רווח, לכן צריך להתפלל שיהא שלום בבית ולא יהא שטף מים רבים דהיינו המחלוקת שדומה לסכר של מים דכיון שמתחיל זה מתרחב יותר ויותר, כך תירץ במגיד תעלומה ח' ע"מ א' לבני יששכר.

ב. פירוש הדבר על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצא רק לשטף מים רבים אליו לא יגיעו "זו אשה" והיינו שיתדבק בחלקו ובגורלו מאת ה' וינצל מחטא דור המבול, והיינו דאמר לשטף מים רבים אליו לא יגיעו, ובפרט מאשת חבירו שאחז"ל קדושין י"ג א' שקשין לעולם יותר מן דור המבול, כך תירץ בפנים יפות שמות פרק ט"ו.

ג. יש ראייה שהפסוק מיירי בנשיאת אשה, לפי שנאמר תהלים ל"ב ה' ואתה נשאת עון חטאתי סלה על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצא רק לשטף מים רבים אליו לא יגיעו, ואמרו חז"ל ירושלמי ביכורים ג' ג' שהנושא אשה מוחלין לו כל עוונותיו, לכן נאמר "על יתפלל כל חסיד" המקדש אשה שישא הקב"ה עונו לעת מצא זו אשה, וזהו שמסיים ואומר רק לשטף מים רבים אליו לא יגיעו, מים ראשי תיבות ממון יופי משפחה שלא יבקש אשה בשלשה דרכים אלו, כי אם יתפלל אליך, דהיינו לשם שמים כאמור, כך תירץ בעוללות אפרים מאמר ש"ט לבעל הכלי יקר.

ד. ע"פ דברי הגה"ק רבי הלל קאלאמאי זצ"ל שפירש באופן נפלא מאמר חז"ל יבמות ס"ג ע"מ א' זכה עוזרתו, לא זכה מנגדתו, ופירש הגאון הנ"ל, דהנה אם האיש הזה שמוצא עת פנוי ע"י האשה שלקח הוא מוצא את העת למעשים טובים לתורה ולעבודה או לעסוק ולסחור לפרנס אשתו ובניו ולכלכל דבריו במשפט, אז היא באמת לו לזכות ולעזר, אבל אם הוא מפנה העת היקרה הלזו לבטלה לישב בסוד משחקים ולישב במושב ליצים, אז האשה לו באמת לנגד ולרעה, דאלמלא לא ה' לו אשה אז ה' מוטרד בצרכי עצמו וממילא ה' משכחת עון ולא פעל עולה, אבל כעת שיש לו אשה שעושה לו כל אלה א"כ היא גופא היא לו לניגוד, על כן שפיר אמרו זכה, היינו אם הוא מזכה העת אז היא לו לעזר, אבל אם לא זכה שאינו מזכה העת אז היא לו לנגד, וזה כוונת מאמר חז"ל דיתפלל לעת מצא זו אשה, היינו שיתפלל להשי"ת שיזמין לו זיווג הגון שתעשה רצונו וימצא לו עת פנוי, אבל יראה שרק לשטף מים רבים לא יגיעו, שיוציא העת על דברים טובים ולא על דברים רעים, והיינו לשטף מים רבים היינו לתאוות עוה"ז, שהמים מורים למים יזדונים שהוא כינוי לתאוות עוה"ז, שעל זה יתפלל שלא יגיעו העת הקשה הלזו על זה רק לזכות, כך כתב במשנה שכיר בפרשת חיי שרה.

ה. ע"פ מה שאמרו חז"ל פסחים מ"ט לעולם ימכור כל אשר לו וישיא בתו לת"ח ולכן מתפלל שכשיזמין לו ת"ח שיוכל לתת לו כל מה שצריך מבלי שיצטרך להישטף ביתו מכל ממונו, וזהו שהשטף מים רבים לא יגיעו אליו אלא באופן הניקל, כך כתב בספר בניהו ברכות ח'.

ו. ע"פ מה דכתב בספר אמרי בינה על הא דאיתא בגמ' סוטה ב' ע"מ א' קשה זיווגו של אדם כקריעת ים סוף, דמה הדמיון ביניהם, והסביר שהרי ידוע דנס אחד שנעשה לאדם מנכין לו מזכיותיו, והנס השני אינו בטוח שיעשה לאדם, ולכן אמר יעקב אבינו ע"ה קטנתי מכל החסדים שהיה לו כבר נס אחד שניצל מעשיו, ועכשיו במקלי עברתי את הירדן בפעם השנית אחרי שכבר ניכה מזכיותי וזה לא בטוח שיקרה נס שני, כן גם בני ישראל שיצאו ממצרים ולא בטוח שיקרע להם הים שזה נס שני, ואותו דבר בזיווג שהגמרא מוקימה המאמר הנ"ל בזיווג שני שבזיווג ראשון כבר נחתם משמים שארבעים יום קודם

מדוע אמוראים שרצו לשמח את החתן שימחו אותו בזה שהולך למות?

איתא בגמ' ברכות ל"א עמוד א' אמרו ליה רבנן לרב המנונא זוטי בהלולא דמר בריה דרבינא לישירי לן מר, אמר להו ווי לן דמיתנן, ווי לן דמיתנן אמרי ליה אנן מה נעני בתרך, אמר להו הי תורה והי מצוה דמגנו עלן.

ובאלשיך הקדוש ירמיהו פרק ל"ג **הקשה:** כי הלא יקשה כי אתא לשמוחי צעורי קא מצער ליה.

ומתרץ: כי החתן וכלה אם בעלי שכל המה יתעצבו אל לבם, באומרם למה נכנסה כלה לחופה אם לא על המות הזה, כי אלו היו קיימים באיש לא הוצרכו לכך, וזהו ווי לן דמיתנן ועל כן צריך לשמחו מעצבונן.

וכן בשם משמואל פרשת קרח הקשה: והדבר יפלא שלשמוח בשמחה של מצוה בעו מיניה והוא עציב קמעציב להו, וכי לית ליה דמצוה לשמח חתן וכלה, ועוד דמקרא מלא הוא בקהלת ג' ד' "עת רקוד" ובתרגום עידן בחיר לטפוז בהלולא וכן פירש"י בחתנים וכלות.

ומתרץ: דענין שמחת נשואין הוא משום דהתקין לו ממנו בנין עדי עד וזרעו מתחס אחריו וכל המניח בן כמותו כאלו לא מת, והוא ממש היפוך ענין אבילות ר"ל, שזה מחמת העדר מן העוה"ז וזה מחמת קיום נצחי בעוה"ז, והנה אמרו ז"ל אלמלא חטאו בעגל לא הוו מייתי, ובגמ' ע"ז ה' א' בעי למימר דלא היו מולדי, וחד טעמא הוא עפ"י דברי הילקוט ח"ב ר' ע"ה אמרה חנה לפני הקדוש ברוך הוא יש צבא למעלה יש צבא למטה של מעלה לא פרים ורבים ולא מתים של מטה פרים ורבים ומתים וכו', וע"כ כיון דלא הוו מייתי לא הוו נמי מולדי, ואף לפי מה דמסיק הש"ס שם אנו כמי שלא באנו לעולם, מ"מ השמחה של נשואין היא רק משום שאדם מעותד להיות נעדר מעוה"ז, והש"י התקין לו ממנו בנין עדי עד, ואלמלא מה שהוא מעותד להיות נעדר מעוה"ז לא היתה כ"כ שמחה, ולפי האמור יובן שפיר שרב המנונא זוטא לא מעציב קא עציב להו אלא אדרבה עורר לבם לשמחה של נשואין דמחמת דווי לן דמיתנא יש לן לשמוח בשמחה של מצוה זו.

ובספר פתח עינים לרבינו החיד"א הביא לבאר בשם רבני אשכנז פירוש נפלא: עפ"י מה דאיתא בגמרא כתובות ט"ז ע"ב כיצד מרקדין לפני הכלה, בית שמאי אומרים כלה כמות שהיא וב"ה אומרים כלה נאה וחסודה, והנה מבואר בגמ' ברכות י"א ע"א עשה כדברי בית שמאי חייב מיתה, ועוד איתא בגמ' סנהדרין צ"ז ע"א דההוא אתרא וקושטא שמייה לא הוו משני בדיבוריהו ולא הוה מיית איניש מהתם בלא זימניה ופעם אחת דיבר איש א' שקר ומתו שני בניו, ועפ"י יובן מה שאמר להם בלשון כפול, ווי לן דמיתנן ווי לן דמיתנן, כלומר ממא נפשך יש בזה חיוב מיתה, דאם יאמר כלה כמות שהיא, ווי לן דמיתנן דעשה כבית שמאי וחייב מיתה, ואם יאמר כלה נאה וחסודה כב"ה, אם הוא שקר, ווי לן דמיתנן מחמת דיבור שקר, ואתי שפיר.

מעדני אשר אמרתי בדרך צחות: דהנה מנהג העולם לשבח את החתן בדברים שאין בו דבכל החתונות משבחים את החתן במצוה טאנץ שהוא כליל המעלות שאין כדגמתו גם במידות טובות וכן בלימוד התורה, אף שכמה שעות קודם בקבלת פנים הגראמר מתחנן לחתן כי ביום הזה יכפר עליכם חתן תעשה תשובה וואים שמדובר מחתן שצריך לעשות תשובה, וכמה שעות אחרי זה נעמד גראמר

אחר ומתחיל לשבח את החתן שאין כדגמתו במידות טובות וכן בלימוד התורה מתי זה השתנה אלא משום דאמרין בגמ' יומא פ"ו תשובה מאהבה זדונות נעשית כזכיות, ובשעת החתונה שהחתן שמח לאין שיעור מתקרב להקב"ה ועושה תשובה מאהבה נעשית לו הכל כזכיות ופתאום נחשב לו הכל ללימוד התורה כל השעות וכן ללב טוב.

אמרתי פעם דרך צחות: דיש כמה דברים שחתן דומה למת, מה מת כולם מספידים אותו אף חתן כולם מספידים אותו, מה מת בטוח שהוא נכנס לגן עדן אף חתן בטוח שהוא נכנס לגן עדן, וזה מה שהתכוין לומר בדרך שמחת חתן ויין לן דמיתנא פעמיים שאתה דומה ממש למת.

מדוע נוהגים העולם כששוכרים הכוס בחופה מברכים מזל טוב

הרי שבירת הכוס זכר לחרבן?

מנהג העולם כששוכרים כוס תחת החופה מברכים מזל טוב.

יש להקשות: מדוע נוהגים העולם כששוכרים כוס תחת החופה מברכים מזל טוב הרי הכוס זה זכר לחורבן הבית, ומה שייך לברך עכשיו מזל טוב.

הנה בשדי חמד אסיפת דינים מערכת ז' אות י"ב כתב ועתה דשו בו רבים מעמי הארץ, ונהפך להם מיגון לשמחה, כי בשעת שבירת הקדרה פיהם ימלא שחוק לא פסיק חוכא ואטלולא ותבקע הארץ לקולם, ולא ידעו כי במקום גילה שם תהא רעדה לזכר חרבן ביתינו, ולשמחה מה זו עושה, ואי איישר חילי אבטליניה.

וכן הביא בשלחן העוז סימן ח' ס"ק ג' שמלה לצבי ס"ק כ"ו בשם סידור בית עובד, דמה דיש נוהגים לומר מזל טוב כשמשברים הכוס, טעות הוא בידם, אולם מביא מספר ויגש אליהו דכתב להצדיק הנוהגים לומר מזל טוב, ובפרט לאותם שנוהגים לשבור את הכוס בגמר אמירת השבע ברכות, והוא כדי לסיים דבר טוב.

ועיין בשפע חיים נשואין ע"מ י"ד להצדיק המנהג שנוהגים לומר מזל טוב לאחר השבירה.

נראה לתרץ: שזה הזמן הכי מתאים לומר מזל טוב דכל עוד שלא שיתפנו בשמחה שלנו זכר לחרבן עדיין השמחה לא מושלמת, ובפרט למה שכתוב בסידור היעב"ץ דברים נוראים שהרבה אנשים לא הצליחו בזיווגם משום שלא זכרו את ירושלים על ראש שמחתם, אבל אחרי ששיתפנו בשמחה והעלנו בזכרוננו את החרבן עכשיו אפשר לומר מזל טוב דהשמחה שלימה ואין בה התעלמות מהחורבן, מעדני אשר.

ובספר שולחן העוז תירץ: דלפי הטעם ששוכרין הזכוכית כדי ליתן למידת הדין חלקה, ועי"ז ינצלו בני הזוג, אתי שפיר לאחל מזל טוב בזמן כזה.

והגאון המפורסם רבי שמאי קהת הכהן גראס שליט"א תירץ: ע"פ מה שאמרו בגמ' תענית ל' ע"ב ב' כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה, וכיון שהתאבלו על ירושלים בעת שבירת הכוס על כן אומרים מזל טוב על שזוכה לראות בשמחתה, וטעם שאומרים מזל טוב על כלי שנשבר הוא כדי שלא יבא לכעוס שנשבר כלי על כן כדי שלא יהא אוריה של כעס אומרים שיהא למזל טוב השבירה ועל כן נעשה אוריה של שמחה.

כי תקדמנו ברכת טוב
הנני להוקיר טובה לידידנו
הרבני הנגיד הנכבד הרב **יואל לנדא** שליט"א וליאמסבורג
ואיתו עמו ידידנו הרה"ג רבי **יצחק פייפר** שליט"א
ראש כולל למצוינים מנן אברהם וליאמסבורג
שזיכוי אותי לזכות את הרבים בשבת מרוממת שעבר עלינו לטובה שב"ק פרשת משפטים
בעיירת מעוזבו אצל רבן של ישראל רבינו הבעל שם טוב זי"ע
עם חבורת בני עליה של קרוב לשבעים מאבירי הכולל חסידי סאטמאר
יהא רעוא שזכותו הגדולה של רבינו הבעל שם טוב תגן עליהם להתברך בכל מילי דמיטב
ויזכו לרוות נחת דקדושה מכל יוצאי חלציהם ויצליחו בכל אשר יפנה.
Talle Siejk rek

מערכת "קול המעדנים"

אפשר כבר לשמוע

- ✓ דרשה בבית מדרש הגדול שבט הלי בני ברק בהשתתפות כל דיני ורבני בעל השבת הלי ואדמו"ר בני ברק בשבע ברכות המרכזי לרגל שמחת נשואי בתו של ידידנו הגאון יוסף הלי בנימין וואנר שליט"א ראש ישיבת חכמי לובלין עב"ג בן ידידנו הגאון מרדכי יהודה דושנסקי שליט"א רב בית המדרש דושנסקי בבית שמש.
- ✓ שמחת השבע ברכות לנכדת כ"ק מרן האדמו"ר מתולדות אברהם יצחק שליט"א.
- ✓ שמחת השבע ברכות לנכדת האדמו"ר מערלין שליט"א.
- ✓ שמחת השבע ברכות לנכדת האדמו"ר מדארג שליט"א.
- ✓ מעמד כבוד התורה בישיבת רחמסטריווקא בביתר עלית בהשתתפות כ"ק מרן האדמו"ר שליט"א.